

בתי משפט צבאיים

צדק של אדונים

עיצוב: PicklesDesign

שבשטחים הכבושים, נבדלות זו מזו בחוקיהן, בחומרת גזר הדין, במשך הזמן שניתן לעצור אזרחים בטרם ראו עורכי דין, במשך הזמן שבו מוחזקים עצירים בטרם משפט, ובהליכים נוספים.

אנו מתעדות מה שאנו רואות, מדווחות על תוכן הפרוטוקולים של הליכי המשפט, וכן מוסרות דברים שאמרו לנו פלסטינים המגיעים לשימועים של קרוביהם בבתי המשפט.

התיעוד שלנו זמין בישראל ובחו"ל, ואנו תקווה שעדויותינו והמידע העובדתי שאנו מגישות יחוללו שינוי במדיניות הישראלית. אך גם אם ההשפעה שלהם מוגבלת – אנו יודעות שהם יוותרו כתייעוד נאמן לפרקטיקות העיוות וההסתרה של עוולות כיבוש ממושך, כיבוש, אשר אנו סמוכות ובטוחות שיסתיים ביום מן הימים, כפי שהסתיימו כיבושים צבאיים אחרים של עמים ריבוניים. המסמך שלפניכם מכיל שני חלקים:

- תיאור קצר של ההבדלים בין ההליכים הנהוגים בבתי המשפט לאוכלוסייה הפלסטינית הכבושה לבין ההליכים בבתי המשפט המטפלים באוכלוסייה האזרחית בישראל.
- לקסיקון מונחים המשמשים בבתי המשפט הצבאיים. בחרנו מונחים וביטויים המצויים בפרוטוקולי המשפט ודרכם אנו מראות כיצד השפה משמשת לעצב ולשקף את ראיית העולם של הכובשים. אנו מביאות דוגמאות רבות לכך שהשפה המשמשת את התובעים והשופטים בבתי המשפט הצבאיים בהתייחסותם לחשודים פלסטינים משנה את משמעותן של מילים ומונחים כלליים כמו תוקפנות, סדר ציבורי וסכסוך.

הפרוטוקולים מציגים עולם שבו פלסטינים המוחים נגד הכיבוש הם מסוכנים ויש לאסרם כדי לשמר את הסדר הציבורי, כלומר אותו סדר שדורשים המתנחלים היהודים.

הערה: כל המונחים המובאים כאן נמצאים בפרוטוקולים של בתי המשפט עצמם. ההקשר ניתן על ידי השופט הצבאי או התובעים הצבאיים.

"...תופת יורידית שאין בה חזקת חפות ואין בה דיני ראיות ואין צדק ואין חסד ואין חמלה אבל יש "בית משפט", תיאטרון נלעג שתכליתו העיקרית היא להעניק חזות "מוסדרת" ו"חוקית" לרודנות צבאית משולחת."

ב. מיכאל, הארץ, 15 במאי 2016
<https://www.haaretz.co.il/opinions/.premium-.2944081>

מחסום Watch הוא ארגון מתנדבות אשר חברותיו הן פעילות שלום ישראליות מכל מגזרי החברה. אנו מתנגדות לכיבוש הישראלי בשטחים הפלסטיניים, לגזל אדמות פלסטיניות ולמניעת זכויות אדם מן הפלסטינים. אנו דוגלות בזכותם של פלסטינים לנוע בחופשיות על אדמתם ומתנגדות למשטר המחסומים המגביל קשות את חיי היומיום של הפלסטינים. להלן פעילויותינו העיקריות:

- **מעקב יומימי** אחר הנעשה במחסומי הגדה המערבית, בגדרות, בשערים ובחומות המונעים מן הפלסטינים להגיע לאדמותיהם.
- **תיעוד** המעבר היומי המשפיל של פלסטינים בדרכם לעבוד בישראל והאתגרים הניצבים בפניהם בפעולות היומיום השגרתיות.
- **דיווח** על האמצעים הביורוקרטיים שנוקט משטר הכיבוש הישראלי כדי לנכס ולשלוט באדמה פלסטינית.
- **חשיפה ופרסום** של העבירות על החוק הבינלאומי ועל הפגיעה בזכויות האדם שמבצעת ישראל.
- **סיוורים מודרכים** בגדה המערבית ובבקעת הירדן, שבאמצעותם אנו חולקות עם אלפי מבקרים את היכרותנו עם החיים תחת כיבוש.
- **פגישות עם צעירים** שבהן אנו חוקרות איתם את המשמעות של זכויות אדם.
- **התמודדות עם הביורוקרטיה של הכיבוש** – אנו משתדלות לסייע לפלסטינים לנווט במערכת הביורוקרטית המורכבת שהם נתקלים בה בהגישם בקשות להיתרי עבודה או להיתרי מעבר אחרים, כולל פניות לנגישות לטיפול רפואי.
- **מפגש, למידה והפצה** – אנו פוגשות פלסטינים בכפריהם ברחבי הגדה המערבית ובכפרים זעירים נידחים בבקעת הירדן. אנו לומדות על הבעיות שעמן הם מתמודדים, אנו עדות לאי-היכולת להגיע לאדמות החקלאיות שלהם, נחשפות להגבלות באספקת מים, להריסות בתים, לפינוי, ולפלישות הצבא הישראלי לתוך בתיהם. את הידע הזה אנו מפיצות לארגוני זכויות אדם אחרים ולכלל הציבור.

ברצוננו להאיר כאן פעילות מרכזית נוספת שאנו עוסקות בה ברציפות שנים רבות: מאז 2006 אנו עוקבות ומדווחות על הליכים משפטיים נגד אזרחים פלסטינים המתבצעים בבתי המשפט הצבאיים. אלה מתרחשים בתוך מחנה עופר ובמגרש הרוסים בירושלים.

בתי המשפט הצבאיים מספקים לגיטימציה ברמה הארצית והבינלאומית לכוח הצבאי המופעל בגדה המערבית. בתי המשפט הצבאיים מתיימרים להציג אשליה של הגינות או חוקיות בדונם באוכלוסייה הפלסטינית הכבושה. אולם שתי מערכות המשפט, הצבאית לפלסטינים החיים בגדה המערבית, והאזרחית, לאזרחי ישראל הגרים בהתנחלויות

תוכן עניינים

4	הכיבוש והמשפט הצבאי שתי מערכות חוק הליכי מעצר
5	הליכים לאחר הגשת כתבי אישום מעצרים מינהליים קטינים בבתי משפט הצבאיים
6	מבחר מונחים שימושיים מבתי המשפט הצבאיים
7	א אידיאולוגיה
8	אלימות
9	ב ביטחון האזור
10	ג גדר
10	ד דוח סודי
11	ה הסתה
13	הפרות סדר
14	הפרעה לחייל במילוי תפקידו
14	התאחדות בלתי מותרת
15	ח חקירת צורך
15	י יציאה מן האזור ללא היתר
17	כ כוחות הביטחון
17	מ מבוקשים
18	מעצר מנהלי
19	מרצונו הטוב והחופשי
20	ס סכסוך
21	ע עבריין פוטנציאלי
22	ק קבלת דבר במרמה
23	קושי ראייתי
24	ש שיקום
24	ת תקיפת חייל

הליכי מעצר

כיצד מתבצעים מעצרים

גם בישראל וגם בשטחים אמור הגוף האוכף את החוק לעצור את מי שעבר עליו. אם לא נתפס העבריין בשעת ביצוע העבירה - בישראל יזמנו אותו לחקירה; בשטחים - יעצרו אותו. השיטה הרווחת מכולן היא זו: הצבא פורץ לבית באמצע הלילה, כשהחייילים מצוידים ברשימת שמות, אך ללא צווי חיפוש ומעצר, עוצרים גברים ושולפים נערים מן המיטה ומן הבית, ורובם אינם מורשים אף להתלבש כראוי. העצורים מובאים למקום מרכזי בכפר ואז נלקחים משם לתחנת משטרה או למעצר.

שפת החקירה

זכות יסוד של עצור בטרם יחתום על זכרון הדברים של חקירתו היא להבין את טבע ההאשמות ואת השפה שבה נכתבים חומרי החקירה. למעשה, אלה נכתבים בעברית, שפה בלתי מובנת למרבית העצורים, שלבטח אינם מסוגלים לקרוא בה. החקירות מתנהלות על פי רוב בערבית, אך זיכרון הדברים נכתב בעברית. כך נאלץ העצור לחתום על טקסט שאין ביכולתו לקרוא ולהבין. שפת ההליכים בבית המשפט גם היא עברית, אך שם על פי רוב נוכח מתורגמן.

האשמות

פעילויות אזרחיות רבות של פלסטינים נחשבות לעבירה. למעשה, מגוון רחב מאוד של פעילויות חברתיות, תרבותיות ופוליטיות מוגדרות כפעילויות טרור ולפיכך מוגדרות כעבירה על החוק. מפלגות פוליטיות כגון החמאס, החזית העממית והג'יהאד האסלאמי מוגדרות בצו צבאי כארגונים לא-חוקיים (התאגדות בלתי מותרת), ואחת ההאשמות הרווחות ביותר בבתי משפט צבאיים היא חברות בארגון כזה - פעילות, עבודה, עמדת מנהיגות, ואף אספקת שירותים.

אך לא רק מפלגות פוליטיות מוגדרות כארגונים לא-חוקיים. גם פעילות באגודות סטודנטים, בהנהלות של בתי יתומים ובוועדות צדקה אסלאמיות, בקבוצות קריאה בקוראן, ובארגון מחנות קיץ - כל אלה חשודות אף הן. במילים אחרות, כל פעולה המתקשרת באופן כלשהו לחמאס, לג'יהאד האסלאמי או לחזית העממית נחשבת כפעילות בארגון לא-חוקי. אנו רואות תהליך מתמשך שבו פעולות חברתיות ותרבותיות שבמדינת חוק היו נחשבות לתשתית החברה האזרחית מוגדרות כפעילות פלילית ומשתתפיהן נענשים במאסר ובקנסות.

הכיבוש והמשפט הצבאי

מבחינה היסטורית כיבוש צבאי אמור להיות תחום בזמן. ככל שהוא מתארך, כך גדלה חובתו של הכוח הכובש כלפי האוכלוסייה הכבושה. הכיבוש הצבאי הישראלי נמשך כבר למעלה מחמישים שנה, ומצבה של האוכלוסייה הנתונה תחת מרותו נהיה רק קשה ומורכב יותר ויותר.

מן התצפיות של מתנדבות מחסום Watch עולה, כי בתי המשפט הצבאיים הם חלק ממנגנון צבאי שתפקידו ליישם את הכיבוש הצבאי ואת מדיניות הממשלה; בתי המשפט מעניקים לכיבוש אצטלה של לגיטימיות, כאשר מעצרים, חקירות, ומאסר משמשים אמצעי הפחדה ודרך להשגת ציות.

הכיבוש בן עשרות השנים בגדה המערבית אינו מתקיים בחלל משפטי ריק: החוק הבינלאומי מכיר במצב שבו צבא זר כובש אזור ומקים בתי משפט צבאיים כדי לטפל בעבירות של האוכלוסייה הכבושה, אך ההיגיון המנחה הכרה זו הוא שאפשר לשפוט אזרחים של שטח כבוש **בתנאי שבתי המשפט הצבאיים ממוקמים בתוך שטחי הכיבוש**. ישראל מיקמה את רוב בתי המשפט הצבאיים ואת בתי הכלא בשטחה שלה, וכך, פעילות זו נחשבת מלכתחילה לא-חוקית על פי סעיף 66 של אמנת ד'נבה.

שתי מערכות חוק

בשטחים הכבושים קיימות שתי מערכות חוק נפרדות: **החוק הצבאי** מיושם על פלסטינים, ו**החוק האזרחי** על ישראלים. מתנחלים יהודים החיים בשטחים הכבושים כפופים לחוק האזרחי הישראלי. להלכה, אפשר לשפוט גם אותם לפי חוק השיפוט הצבאי אבל בפועל אין מפעילים את החוק והשיפוט הצבאיים על עבירות של מתנחלים והם נשפטים על פי החוק האזרחי הישראלי. הבדלים קיימים גם במשך הזמן המותר להחזקת אדם במעצר: אפשר להחזיק במעצר פלסטיני לפני שהוגש נגדו כתב אישום למשך 96 שעות בטרם יראה שופט, ואילו ישראלי 24- שעות בלבד; שופט יכול גם לאשר הארכת מעצר של פלסטיני ללא הגשת כתב אישום נגדו למשך 90 יום, ואילו הארכה לעצור ישראלי - רק ל-30 יום. ובנוגע לקטינים - בישראל חובה להציג בפני בית המשפט תקציר של שירות המבחן לפני החלטה על מאסרו של קטין, בעוד שהדבר אינו קיים בבתי משפט הצבאיים.

הליכים לאחר הגשת כתבי אישום

מועדי העבירות לכאורה

ציוני מועד הביצוע של עבירות מסוימות מופיעים בצורה מעורפלת מאוד בכתבי אישום: "החשוד השליך אבנים בסוף דצמבר, מעט לפני או אחרי כן..." - התביעה אינה נדרשת לציין מועד או מקום מדויקים. ניסוח כזה מאפשר לתביעה מרחב פעולה כמעט בלתי מוגבל ומונע מהנאשם ועורכי דינו לספק אליבי.

הלשנות והפללות

מערכת המשפט הצבאי נסמכת מאד על מעשי הלשנה והפללה בבואה להגיש כתבי אישום. מעטים נתפסים ממש בשעת מעשה, ולעתים רחוקות מאוד נמצאות ראיות של ממש. מעצרים מתבצעים על סמך חקירות, כאשר הנחקר מזכיר שמות של ידידים, שכנים וחברים ללימודים (מה שנקרא בלשון עוה"ד "רשימת מכולת"). בעקבות זאת, נעצרים ונחקרים החברים, השכנים והשותפים ללימודים שהוזכרו ובחקירתם מציינים שמות נוספים. בסופו של דבר, תושבים רבים מאותו כפר או מאותה שכונה מוצאים את עצמם בכלא. החקירות האלה מתנהלות יותר כאיסוף מודיעיני מאשר כחקירה המבקשת לגלות את האמת על פעולות הנחקר.

עסקות טיעון

רוב המשפטים בשטחים מסתיימים בעסקות טיעון. חלק הכרחי בעסקת טיעון הוא שהנאשם יודה (בדרך כלל בכתב אישום מתוקן) ויורשע. זוהי עסקה כדאית לעציר ולעורכי דינו מצד אחד ולתביעה הצבאית מצד שני, משום שמשפטי הוכחות נמשכים זמן רב (זמנו היקר של בית המשפט) ומעצר עד תום ההליכים יכול להימשך שנתיים (זמנו היקר של הנאשם הפלסטיני) -זמן ממושך יותר מעונש המאסר הצפוי לו בעסקת הטיעון.

הדרך המהירה ביותר להשתחרר מהר היא עסקת טיעון. מלכתחילה כתבי האישום מנופחים יותר מבישראל, ואז מוחקים בעסקת הטיעון חלק מההאשמות ומפחיתים מזמן המאסר. והפלסטינים? הם עם תחת כיבוש ובלאו הכי אינם מצפים למשפט צדק, ובדרך כלל, הם מסכימים לעסקת הטיעון.

הרשעות ותוצאותיהן

עונש מאסר ממושך גורר תוצאות הרות אסון למשפחות האסירים ומקעקע את היציבות בחברה הפלסטינית,

ותוצאתו הסופית היא הרס התשתית החברתית. חיי המשפחות שקרוביהם הורשעו מתמקדים באופן בלעדי באסירים (צורכיהם, עורכי דין, ביקורי משפחות, בעיות כספיות וכו'). אם בן משפחה אחד בכלא, אין באפשרותם של בני המשפחה האחרים להשיג היתרי עבודה בישראל - הם מנועים. בנוסף לעונש המאסר, פסק הדין כולל בדרך כלל קנס ועונש מאסר על תנאי לכמה חודשים או שנים. פלסטינים רבים המשוחררים מהכלא עדיין נושאים עונש על תנאי ולכן אין באפשרותם להשיג היתרי עבודה בישראל, שהנפקתם נמצאת בסמכותו של המינהל האזרחי הישראלי. כך שתי זרועות הכיבוש (בתי המשפט והמינהל האזרחי) משלבות ידיים, יוצרות ומחזקות מערכת של שליטה בכלכלה הפלסטינית התלויה ברובה בעבודתם של הגברים בתוך ישראל.

מעצרים מינהליים

המעצר המינהלי הוא מאסר ללא משפט. בעת המעצר המנהלי, העציר אינו כפוף להליכים משפטיים רגילים והוא עצור מבלי שהואשם בעבירה. מעצרו מבוסס על הנחה שבכוונתו או ביכולתו להפך את החוק בעתיד או שיש סיכוי שמעשיו יהוו סיכון לביטחון המדינה. המעצר המינהלי נתפס כאמצעי מניעתי ולכן גם אם הוא מתוחם בזמן - תמיד קיימת אופציה להארכתו.

קטינים בבתי משפט הצבאיים

על אף שחלו שינויים בחוקת המשפט הצבאי לטובת קטינים פלסטיניים -כך לדוגמה, הגיל המירבי להגדרת קטין עלה מגיל 16 ל-18, ואף קוצרו פרקי הזמן שניתן להחזיק קטין במעצר טרם הבאתו לפני שופט -החוק הצבאי עדיין אינו עומד בסטנדרטים הנדרשים לצורך הגנה על זכויותיהם של קטינים כנהוג בישראל. קטינים פלסטיניים אינם נחקרים בידי שוטרים שעברו הכשרה מיוחדת לחקירת קטינים, ולרוב אין מאפשרים להורה להיות נוכח בשעת חקירת הקטין. במקום לזמן קטין לחקירה, נעצרים רבים מהם בשעות הקטנות של הלילה ונלקחים מתוך מיטותיהם ליעד בלתי ידוע כשהם אזוקים ומכוסים עיניים; רק בבוקר הם מובאים לתחנת המשטרה אחרי שחוו חוויה טראומטית קשה. כמו כן, לעומת החובה בישראל להגיש תזכיר מעצר לפני ההחלטה על מעצר קטין עד תום ההליכים -אין הכרח כזה לפני מעצר קטין פלסטיני.

מבחר מונחים שימושיים מבתי המשפט הצבאיים

הוכן ע"י צוות בתי המשפט הצבאיים מחסוםWATCH

ירושלים 2018

"אפשר לומר, שהעברית גויסה להצדקת הכיבוש בצו חירום לאומי. הוטל עליה להעניק שם מלטף ומרדים לכל פרקטיקת חנק, לכל שיטת גזל שפותחה והופעלה על האוכלוסייה הכבושה. היא עשתה זאת ביצירתיות ובגמישות המאפיינות שפה מגויסת: הוצאות להורג ללא משפט היו 'לסיכול ממוקד'; עינוי של חשודים הוא 'לחץ פיסי מתון'; גירוש לכלא עזה הוא 'תיחום מקום מגורים'; גזל אדמות פרטיות נהפך ל'הכרזה על קרקעות מדינה'; ענישה קולקטיבית היא 'מינוף אזרחי', וענישה קולקטיבית באמצעות מצור היא 'כתר', או 'סגר' או 'בידול'. כך תירגמנו עוולות הנעשות כבר ארבעים וחמש שנה למעשה מגונה באחד הפרויקטים היפים והמוצלחים ביותר של הציונות: חידוש השפה העברית"

מיכאל ספרד, "הארץ", 11 ביוני 2012

במילון מונחים זה אנחנו רוצות להראות איך השפה מעצבת השקפת העולם ומשקפת אותה, במקרה זה השפה שבה משתמשים בתי משפט צבאיים כאשר דנים בנאשמים פלסטינים הנמצאים תחת משטר כיבוש. הכיבוש כבר בן 50 שנה, אבל רוב הישראלים אינם יודעים כלל למה מתכוונים כשאומרים בית משפט צבאי ובמה הוא שונה מבתי משפט הפועלים בישראל. מערכות משפט נפרדות לאוכלוסיות נפרדות הם אחד ממאפייני משטר אפרטהייד. ממשלות ישראל לדורותיהן פעלו ופועלות כדי לטשטש, למחוק ולהשכיח את עובדת השליטה הצבאית על האוכלוסייה בשטחים הכבושים. בתי המשפט הצבאיים, שהם הזרוע שמעניקה לגיטימציה לפעולות הצבא, משתמשים במונחים ניטרלים כביכול של עולם המשפט ככלי להבטיח כליאה של אלפי פלסטינים במטרה לדכא את התנגדותם לכיבוש. השפה שבה משתמשים החוקרים, התובעים והשופטים, מטבעות הלשון וההגדרות שלהם, מציבה תמונת עולם הפוכה מהמציאות, שבה הפלסטינים הם ישות מאיימת, מסוכנת, שיש להדבירה וגם לסגור אותה מאחורי סורג ובריח בשם שלום ה"ציבור", מונח שמתייחס לאוכלוסייה היהודית.

היות ועבודה זאת עוסקת בשפה, חומר הגלם לעבודתנו היו הפרוטוקולים מבתי המשפט הצבאיים ובהעדרם, הדוחות של המשקיפות שלנו. אנו מציגות כאן, בסדר אלף-בית, מונחים נפוצים המשמשים את בתי המשפט הצבאיים ומקלפות מעליהם את קליפת האיפור כדי לחשוף את השקפת העולם של מערכת המשפט הזאת, המונחת בבסיסם.

א

אידיאולוגיה

בשנת 2009 הצטרף כפרה של עאהד תמימי נבי סאלח להפגנות השבועיות המתקיימות בשבעה כפרים בגדה המערבית נגד חומת ההפרדה והפקעת אדמותיהם לצורך הקמת התנחלויות.

כשהיתה עאהד בת 12 נהרג בן משפחתה מוסטפא תמימי מפגיעת רימון גז בראשו במהלך הפגנה בכפר. שנה אחר כך גם דודה ראשדי נורה מול עיניה ונהרג על ידי חיילים. ביום בו צולמה התקרית שבעקבותיה נעצרה תמימי, 15.12.17, נפגע בן דודה הצעיר ממנה בכשנתיים מוחמד, מכדור מתכת מצופה גומי שנורה בפניו וחדר לגלגלתו. באותו יום נכנסו שני חיילים חמושים לחצר הבית של משפחת תמימי. אמה של עאהד נרימאן תמימי צילמה את בתה בת ה-17 ואת בת דודתה מנסות לגרש את החיילים מחצרן, תוך שהן סוטרות להם ובוטעות בהם. כמה ימים לאחר מכן נעצרו נרימאן, עאהד וקרובת משפחה נוספת בשם רנא חמאדה, נלקחו לחקירה והוגש נגדן כתב אישום, וכך נאמר בו:

"עוצמת האלימות מקימה עילת מסוכנות ברורה. היא [עאהד] העידה כי מעשיה נובעים מקידום מטרה **אידיאולוגית** [...] היוזמה למעשים, היקפם, עוצמת האלימות שננקטה בהם והטווח שבו הם בוצעו אגב פעילות כוחות ביטחון בהפרת סדר בכפר, מקימים עילת מסוכנות ברורה, שספק רב אם ניתן לאיינה לחלופה וזאת גם בהתאם להחלטת בית המשפט לערעורים בפרשה."

מתוך פרוטוקול בית המשפט, מ-16 בינואר 2018. ההדגש שלנו.

כלומר, על פי כתב האישום הסכנה גלומה במניע האידיאולוגי לפעולות הנאשמת. בית המשפט צודק כמובן בקביעתו כי ה"אלימות" שהפעילה עאהד מונעת מאידיאולוגיה אבל האומנם די בקביעה זאת כדי להכריז על אדם כ"מסוכן"? האם ליושבים בדין אין "אידיאולוגיה"? האם לנו אין?

ונניח שיש "אידיאולוגיה" שהיא "מסוכנת" באופן אינהרנטי, האם אין מקום בהליך משפטי לברר מעט יותר לעומק במה דברים אמורים? למשל, מהן הנסיבות שבהן גיבשה עאהד תמימי את האידיאולוגיה שלה, מה תוכנה, ואם תוכנה הוא התנגדות לכיבוש האם מופרך שתתגבש אל נוכח פני האלימות שבעצם נוכחותם של החיילים בביתה, שהיא חלק מאלימות גדולה יותר הכיבוש. כשבית המשפט לא עושה את כל זה הופך כתב האישום הזה, כמו רבים אחרים, לתעמולה. הסכנה הגלומה בהתנגדות לכיבוש הרי אינה טעונה הוכחה, אומר כביכול נוסח האישום, כלומר - המתנגד מסוכן ועל כן יש לשלול את חירותו.

גם דאוד מחמוד חליל ריאן התעמת עם חיילים בכפרו והודה ביידוי אבן לעברם. כתב האישום, הנסמך על עדויותיהם של שני חיילים, מייחס לו גם ניסיון זריקת בקבוק תבערה. במהלך העימות הוא נורה ונפצע וטופל בבית החולים הדסה. אל אולם בית המשפט הוסע בכיסא גלגלים ועלה בקושי במעט המדרגות עד ספסל הנאשמים. נושא הדיון היה בקשת הסנגור לשחררו בערבות עד למשפט משום שאינו יכול ללכת וממילא אינו מסוכן ואין סיכוי שישתתף בעימותים נוספים עם הצבא. לדיון התבקש הסנגור להביא מסמכים רפואיים בדבר מצבו.

מהמסמכים עלה שהרופא בשירות בתי הסוהר התרשם שמצבו הכללי של דאוד משביע רצון ואמר שאינו מתלונן על כאבים. התובע לא התרשם

א

אידיאולוגיה

אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו

התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עבריין פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

שהנאשם סובל ממגבלה פיזית שתמנע ממנו לחזור על מעשיו. והשופט קבע:

"..דומני כי יש צדק עם התביעה בכך שהנאשם פועל באופן מובהק מתוך מניעים **אידיאולוגיים** שמוטמעים היטב בהכרתו ובהשקפת עולמו, עד כדי כך שהוא מוכן גם להקריב את חייו למענם... במהלך עדותו מציין הנאשם: "אני רציתי למות מות קדושים בגלל שהצבא הורג נשים וילדים". לדעת התביעה הרכיב **האידיאולוגי** המובנה במעשה הנאשם עד כדי רצונו למסור את נפשו, הוא מוסיף נופך של מסוכנות..."

פרוטוקול בית המשפט, 20 בינואר 2016. ההדגשים שלנו.

אכן, הנאשם פעל מתוך מניעים אידיאולוגיים - הוא לא אוהב שהצבא הורג נשים וילדים. השופט הצבאי רואה באידיאולוגיה של דאוד ריאן נשק מסוכן. כלומר, הוא נשפט לא על מעשיו כמו על המניע להם. ושוב נשאל - לרופא, שהתרשם שמצבו הכללי של ריאן משביע רצון, אין אידיאולוגיה? בית המשפט, שישראל הציבה בחזית המאמץ לחיזוק וייצוב הכיבוש וההתנחלויות ודיכוי ההתנגדות להם, חף מאידיאולוגיה? מדינת ישראל, שעל פי האידיאולוגיה הרשמית שלה היא דמוקרטיה מתגוננת, לא פועלת ממניעים אידיאולוגיים בשופטה את דאוד?

אלימות

בילעין הוא כפר פלסטיני מערבית לרמאללה ומזרחית למודיעין עלית. בכפר 1800 תושבים המתפרנסים בעיקר מחקלאות. בשנת 2005, החל בכפר מאבק בעקבות כוונת ממשלת ישראל להקים את גדר ההפרדה בסמוך לו ולהפקיע לצורך כך חלק גדול מאדמותיו. ההפגנות נערכות בימי שישי ומידרדרות פעמים רבות ליידי אבנים מצד המפגינים, ומצד החיילים לשימוש באלות ולרירות גז מדמיע, רימוני הלם וכדורי גומי במפגינים. הכפר נחשב לסמל המאבק העממי נגד גדר ההפרדה. במקביל להפגנות הגישו תושבי הכפר עתירה לבג"ץ נגד תוואי הגדר אשר הותירה כ-50% מאדמותיהם בשטח שאין להם גישה אליו. באחד מימי שישי כאלה נעצר מחמוד מוחמד אבו רחמה, וכך תיאר בית המשפט את הסיבה למעצרו:

"התביעה טענה כי העבירות בהן הורשע הנאשם מצביעות עליו כמי שפעל, הסית ושידל את ההמון והצעירים שבהפגנות לנקוט **באלימות** וליידות אבנים נגד כוחות הביטחון... הנאשם... נטל חלק בהפגנות ואף הסית בהן **לאלימות**... יש לתת את הדעת אף לכך כי אותם צעירים אשר נתפסים מיידים אבנים במסגרת ההפגנות האמורות נעצרים, ואם הורשעו אף מרצים עונשי מאסר. בכך נמצא הנאשם לא רק חוטא אלא אף מחטיא פוטנציאלית ציבור הנוח להשפעה באמצעות אותם דברי הסתה".

פרוטוקול בית המשפט, 11 באוקטובר, 2010. ההדגשים שלנו.

בתי המשפט הצבאיים מקדישים זמן רב למשפטים נגד מארגני ההפגנות בכפרים בילעין, נעלין ונבי סאלח ומשתתפיהן. הניסוח של פסקי הדין מתייחס אל הנאשמים במונחים כמו "מתפרעים", "מסיתים" ו"משדלים לאלימות", ודואג לשלול את חירותם, כי בלעדיהם קשה יותר להפגין נגד האלימות האמיתית - הכיבוש. גם כתב האישום נגד עבדאללה אבו רחמה מסיט את אשמת האלימות

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה
הפרות סדר
הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים
מעצר מנהלי
מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה
קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

מן התוקפן אל הקורבן, וכך מציב את צה"ל בעמדת זה הזקוק להגנה. קוזק נגזל.

גם על אדמת הכפר בית סירא מתכונן הצבא להקים גדר, ובאחד מימי שישי אחרי התפילה הלכו אנשי הכפר לראות איפה היא מתוכננת לקום ולנסות להעביר את רוע הגזירה בתפילה. בתגובה השתמשו החיילים באלות נגד המתפללים, זרקו רימוני עשן ואף פתחו באש. במהלך ההתנגשות בין החיילים לבין אנשי הכפר חייל אחד הפיל את עדנאן אחמד נמר דאר חטאב ארצה והחל לחנוק אותו באלתו. בכתב האישום עדנאן נאשם בנקיטת אלימות:

"הנאשם הנ"ל... במועד ובמקום האמורים לעיל, כאשר ביקש רס"ר דניאל לשינסקי שוטר מג"ב לעצור את הנאשם, התנגד הנאשם באלימות למעצר. הנאשם החל להשתולל וכאשר ביקש להשתלט עליו רס"ר לשינסקי, תפס הנאשם בין שיניו את אחת מאצבעותיו של רס"ר לשינסקי ונשך אותו בחוזקה. הנאשם לא הרפה על אף בקשותיו של רס"ר לשינסקי וכשהרפה רס"ר לשינסקי מהנאשם נמלט הנאשם מן המקום".

פרוטוקול בית המשפט, 18 באפריל, 2006. ההדגשים שלנו.

כתב התביעה אינו עומד על זוטות כמו השאלה - איך הגיעה האצבע של רס"ר לשינסקי אל בין השיניים של עדנאן חטאב, וגם לא מתעכב על השאלה איך זה לשינסקי "הירפה" מהנאשם שהתנגד באלימות למעצרו? כלומר, הוא כן נתפס? שאחרת איך הירפו ממנו? במקרה הזה, לפחות בשלב העדויות התבהרה התמונה האמיתית - של עדנאן המוטל ארצה ונחנק בידי לשינסקי באמצעות אלה. אך גם במקרה הזה - האלימות מיוחסת כמובן מאליו למכנין ולא אל ההקשר שבו פעל ובוודאי לא אל האלימות שהופנתה כלפיו.

ב

ביטחון האזור

עומר נאג'י מחמוד נזאל הוא חבר במועצת העיתונאים הפלסטינית וחבר הוועד הבינלאומי של איחוד העיתונאים. הוא נעצר כאשר היה בדרכו לייצג את העיתונאים הפלסטינים בכנס בינלאומי בבוסניה. התובע הצבאי ביקש להאריך את מעצרו של החשוד ב-72 שעות לצורך הוצאת צו מעצר צבאי בהתאם לצו בדבר הוראות הביטחון. בצבא טענו שהוא חבר בחזית העממית ומהווה סכנה לביטחון האזור. וכך אמרה השופטת בדברי הסיכום:

"עיינתי בחומר הראיות שהצטבר בעניינו של החשוד ובדו"ח הסודי הכולל טבל"ם [טופס בקשה למעצר מנהלי] בעניינו. התרשמתי כי החשדות המיוחסות לחשוד הם מעבר לפעילותו העיתונאית."

פרוטוקול בית המשפט, 27 באפריל, 2016.

לאור זאת היא הורתה על הארכת מעצרו ב-72 שעות נוספות. בהמשך הוצא נגדו צו מעצר מנהלי לארבעה חודשים. הצו הוארך פעמיים, ובסיכום ישב העיתונאי במעצר ללא משפט עשרה חודשים.

הביטוי "הוא מסכן את ביטחון האזור" כל כך נפוץ בפסקי הדין הצבאיים וכל כך שימושי לצורך שלילת חירותם של פלסטינים, עם או בלי כתבי אישום,

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה
הפרות סדר
הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים
מעצר מנהלי
מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עבריין פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה
קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

עד שמוכרחים להתעכב עליו. עם זאת בכתבי האישום ופסקי הדין שבידינו כמעט אינו מופיע, אלא רק בדוחות הארכות מעצר במגרש הרוסים, ואז בלא האשמה ספציפית, בבחינת -קודם נעצור אותו על סיכון ביטחון האזור, ואחר כך כבר נמצא במה סיכן אותו.

בין הפריבילגיות שמשטר הכיבוש מנכס לעצמו נמצאת גם האופציה להחליט מהו ביטחון ומהו האזור. ה"אזור" הוא המילה המכובסת להגדרת השטחים הכבושים, ול"ביטחון האזור" במשמעות של בית המשפט הצבאי, אין כמוכן שום קשר לביטחון תושבי האזור הפלסטינים. הכוונה היא לביטחון ההתנחלויות וכוחות צה"ל המשמשים שם כוח שיטור. כשיודעים את זה אזי ברור ולא טעון כלל הוכחה שעיתונאי פלסטיני שיוצא מה"אזור" לחו"ל הוא מסוכן. למה, מה לדעתכם הוא יספר שם, כמה ה"אזור" בטוח לו תחת המשטר הצבאי?

ג גדר

סמיח חטיב הואשם ב-21 בפברואר 2012 בזריקת אבנים על מה שבבית המשפט הצבאי מכנים בחיבה "גדר ההפרדה". וכך תואר המעשה בבית המשפט:

"...מדובר בעצור אשר אימת הדין אינה מרתיעה אותו... והדבר אינו מונע בעדו להגיע בחבורה ולהשליך אבנים על הגדר שהסכנה אינה רק הפגיעה בגדר אלא גם בעצם הקפצות חוזרות ונשנות של כוחות הביטחון אשר מקבלים דיווחים על נגיעות בגדר, דבר אשר מן הסתם פוגע בביטחון השוטף ומפריע לפעולת כוחות הביטחון".

פרוטוקול בית המשפט, 21 בפברואר, 2012, ההדגשים שלנו.

השימוש במילה גדר נועד לכווץ בתודעת השומע את מימדי ההשפעה של מכשול ההפרדה על הנוף האנושי, הפוליטי והטבעי, את האיום הגלום בו ואת העובדה שהוא חוסם את שדה הראייה ואת הנגישות שבלעדיה אי אפשר לקיים קשרים כלכליים, מסחריים, משפחתיים ואחרים.

המילה "גדר" מסתירה מהאוזניים הישראליות את גזל האדמות ואת כליאתם של האלפים שמאחריה. כי "גדר" מעלה על הדעת בית קט עם גג אדום המוקף בה. למעשה, במקרה הזה המילה מתייחסת אל מפלצת בטון בגובה תשעה מטרים. בית המשפט בדבריו יוצר עוד זיהוי גמור בינה ובין מה שכולנו משתוקקים אליו, אם איננו חושבים בתוך ההקשר -"ביטחון שוטף". המלים עצמן הן חומה גבוהה וכבדה בין המעשים הנעשים בשמנו ובין המציאות ומצפוננו של הקורא.

ד דו"ח סודי (או "חסוי")

הדו"ח הזה מתייחס אל חומרי החקירה המוגשים לשופט המעצרים אבל לא לעציר או לעורכי דינו. נוהל כזה מקובל גם בבתי המשפט בישראל, אלא

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה
הפרות סדר
הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים
מעצר מנהלי
מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עבריין פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה
קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

שבבתי המשפט הצבאיים נוספת עליו גם מניעת מכש עם עו"ד (לפעמים עד 90 יום מיום המעצר). צירוף שני אלה משאיר את הנאשם ומי שמייצג את טובתו בבית המשפט באפלה גמורה באשר להאשמות ועל כן בחוסר יכולת להתגונן למולן.

עורכי הדין של החשודים וגם החשודים עצמם עומדים ככלי ריק מול חוקר משטרה ושופט החולקים ביניהם סוד משותף. נשוא הסוד יושב ממש מולם אך הוא מנוע מלדעת את הסוד. אחמד יאסין סיד עלואן הוא נאשם כזה, אחד מני רבים, וכך נשמע המשפט שלו:

**"הסנגור: האם המשיב היה דרוש לחקירה?
החוקר המשטרה: הסיבות למעצרו מופיעות בדוח הסודי."**

הסנגור: ממתי החשדות?

החוקר המשטרה: בדוח הסודי."

הסנגור: נעצר על פי מידע מודיעיני?

החוקר המשטרה: מפנה לדוח הסודי."

הסנגור: האם נעצר על פי הפללות?

החוקר המשטרה: נגד המשיב יש חומר המוכיח את המיוחס לו."

פרוטוקול בית המשפט, 5 ביוני, 2017

אילנה המרמן שמעה מפי השב"כ איך נוצר הדו"ח הסודי ומתגבש, וזה תיאורה:

"...בבוקר מעביר הרכז שטח לאגפי הלוגיסטיקה השונים מידע על שינוי בהתנהגותו של פלוני אלמוני, שמגיע אליו מסוכנים שהוא מפעיל בגזרה שלו (קרובי משפחה, שכנים, יריבים...) אותו פלוני אלמוני מרבה לאחרונה ללכת למסגד, הוא כותב בפייסבוק שנמאס לו מהחיים, האבא שלו מובטל, הוא אפילו קנה סכין וכד'. בצהריים נעשית עבודה של איסוף נתונים, עיבודם וניתוחם בטכנולוגיות המתקדמות ביותר בעולם... ואם מתברר שהוא מועד לעשות פיגוע, כי אז בלילה תופסים אותו בביתו, מביאים אותו לחקירה - ובתשע בבוקר הבחור מודה."

הארץ, 30 במרץ, 2018

בין ה"מביאים אותו לחקירה" ובין הדיון בהארכת מעצרו מתקיים כנראה ההליך של "מרצונו הטוב והחופשי" ושם נוצר ומתגבש הדוח הסודי וגם כנראה מתבצע הליך של "חקירת הצורך", שפירושו אישור לענות את הנחקר עד שיודה.

השימוש בדוח הזה מרוקן כמובן מתוכן את המושג הליך הוגן שכן הוא שולל את זכויות הנאשם להגנה, ובעת ה"צורך" הוא מרצף את הדרך אל המעצר המנהלי. אם לתרגם את בית המשפט הצבאי לשפת בני אדם מה שהוא אומר הוא: "אנחנו נעשה מה שאנחנו רוצים, וגם נקרא לזה חוק ונוהל ומשפט כי אנחנו קובעים את החוקים".

ה הסתה

דוניא עלי מוחמד מוצלח היא סטודנטית שנה א' בחשבונאות באוניברסיטה. כתב האישום נגדה מבוסס על עמוד הפייסבוק שלה והוא מייחס לה שתי עבירות:

א

אידיאולוגיה אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו

התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

חברות בארגון החז"ע [החזית העממית] ועבירת הסתה. הנאשמת השתמשה ברשת הפייסבוק על מנת להסית לאלימות...

מתוך כתב האישום, 6 בדצמבר, 2015. ההדגש שלנו.

החלטת השופט:

"בתי המשפט דנו במסוכנות הנובעת מהסתה ונקבע כי קריאות אהדה ושבח למעשי טרור ברשתות החברתיות בייחוד בתקופות בהם אסון רודף אסון מלבים את האש ומוציאים צעירים לרחובות כשהם משולהבים".
החלטת השופט, תאריך כ"ל. ההדגש שלנו.

פרופסור עמאד ברגותי נעצר משום שבחשבון הפייסבוק שלו נמצאו קריאות להתנגד לכיבוש, ואלו מקצת מהציטוטים:

"אנו רוצים להוריד שרוולים ולקחת סכינים;
לראש ממשלת האויב הציוני בנימין נתניהו שנקט בצעדים של טרור נגד הילדים זורקי האבנים נתן הצבא הישראלי זכות להשתמש בירי נגד הילדים..."

נשבע באלוהים שהאבק בנעליים של מי שנאבק בכיבוש באמצעות סכין הוא מכווץ יותר מהמכווץ בבניהם והוא טהור יותר מהם וצח יותר מהם... מי שמשחרר את האדמה שלו הם רק התושבים שלה."

כדי לאשר ולחזק את האשמה, ובהכירה את ההשפעה האדירה של השב"כ על המדיניות, הביאה התובעת הצבאית חוות דעת:

"יש חוות דעת של השב"כ שמצביעה על קשר בין הסתה לפיגועים."

בהחלטת השופט נאמר:

"הגעתי למסקנה כי מדובר בהסתה ממשית דרך הפרסומים השונים והקריאות הנחרצות לאינתיפאדה שלישית אשר יש בהם כדי להקים עילת מעצר של מסוכנות בעוצמה גבוהה מאד, כזו המחייבת מעצר עד תום ההליכים... ובנוסף לכך שהפרסומים החלו ממש בסמוך לתחילת גל הפיגועים האחרון והקשה במיוחד עם תוצאות קשות וכואבות. זאת ועוד ניתן לראות כי בתקופה האחרונה מאז חודש אוקטובר 2015 אנו עדים לשורה ארוכה של פיגועי הפס"דים [הפרות סדר], דקירה וירי עם תוצאות קשות במיוחד."

פרוטוקול בית המשפט, 6 ביוני, 2016

פסקי הדין של בתי המשפט הצבאיים נשענים על העלמת הצד השני ועל התעלמות מהרקע שעליו משגשגת ההתנגדות לכיבוש. הדברים מנוסחים כך שמי ששומע אותם לא שואל את עצמו את השאלה הכי מתבקשת - האם הפלסטינים זקוקים ל"הסתה" כדי להתנגד לכיבוש? גם ההנחה המשונה ביסוד דבריו של השופט עוברת בלי ביקורת של המאזינים, והיא שאם יכלא את ה"מסיתים", הפלסטינים פשוט לא ידעו שהם חיים תחת כיבוש, ישמחו בחלקם ובאזור ישררו שקט ושלווה.

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

הפרות סדר

מונד'ר עמירה ממחנה הפליטים אעידה הוא פעיל מרכזי ומוכר בפעילות הבלתי אלימה של הוועדות העממיות. מאז 27 בדצמבר 2017 הוא עצור. כתב האיטום נגדו כולל 13 סעיפים, כולם נוגעים לענייני הפרת סדר.

מתוך החלטת השופט (הדגש שלנו):

"במכלול השיקולים וכאמור, בעיקר לאור עברו הנקי, ניתן לשקול את שחרורו בתנאים אשר יבטיחו את שלום הציבור וירחיקו אותו מההפגנות והשתתפות בהפרות סדר."

בית המשפט הצבאי מציג את ההפגנות מחוץ לכל הקשר וכך מבנה מציאות מסולפת. המצע ל"הפרות הסדר" בולט בהעדרו מהטקסט: החיים תחת כיבוש - לרבות הפקעת אדמות, מניעת גישה אליהן, מחסומים, מעצרים ועוד, וממילא הוא נעדר גם משיקולי השופט ומפסק דינו.

השפה הזאת, הנעדרת הקשר, מותירה את שומעיה רק עם הידיעה ש"סדר" הופך. רוב השומעים מעדיפים שסדר לא יופר. סדר זה טוב, ולא שואלים את השאלה המתבקשת - מהו הסדר הזה שעליו מגן בית המשפט? האם זהו הסדר הציבורי כפי שאנחנו מכירים אותו מן ההקשר בו אנחנו חיים, זה שיש לנו חלק בכינונו, בתוכנו, ולכן גם אינטרס לשמרו? האם גם עמירה היה שותף לכינון הסדר הזה שעכשיו הוא מואשם בהפרתו, או שגם את הסדר שהוא הפר אנחנו כוננו, מבלי שהוא היה צד בהחלטות עליו? ואם האפשרות האחרונה היא הקרובה ביותר לתיאור המציאות, האם אין לעמירה זכות לקרוא תיגר על הסדר הזה? לפי אמנת ג'נבה הרביעית - זאת זכותו המלאה. זכותו של עם כבוש להתנגד לכובשיו, ואפילו לפגוע בחיילי הכיבוש. אבל שפתו של בית המשפט דואגת לתחזוקת הכיבוש דווקא, ומשפתו עולה שהוא מצפה מהאוכלוסייה הכבושה לשמור על הסדר של הכיבוש.

באסם תמימי, תושב נבי סאלח, הוא פעיל מרכזי נוסף ששילם במעצר על מרכזיותו בארגון ההתנגדות העממית למחסום ההפרדה.

"הנאשם הנ"ל, באזור [השטחים הכבושים] מינואר 2010 ועד סמוך למעצרו, ניסה בין בעל פה ובין באופן אחר להשפיע על דעת הקהל באזור באופן העלול לפגוע בשלום הציבור או בסדר הציבורי. באשר לאפשרות לפגיעה בשלום הציבור. האינהרנטיות של יידי אבנים מקים חשש לפגיעה בשלום הציבור."
מתוך כתב האיטום, 14 במרץ, 2012. ההדגשים שלנו.

"בתחילה היה הנאשם מארגן תהלוכת "שלום" לכאורה ללא אלימות וכאשר התהלוכה היתה מגיעה בסמוך לכוחות הביטחון היא היתה מסתובבת וחוזרת על עקבותיה ובכך למעשה ניתן האות לקבוצות שפורטו לעיל ותודרכו על ידי הנאשם להתחיל בהפרות סדר המוניות וידי אבנים לעבר כוחות הביטחון."

פרוטוקול בית המשפט, 14 במרץ, 2012.

כתב האיטום שולה קטעים מן המציאות ומשבץ אותם מחדש כדי ליצור תמונה שמתאימה לנרטיב שלו. אך קל להבחין בזיוף. הביטוי הפרות סדר אינו מתאר מציאות אלא שופט את המציאות, מגנה אותה ומתנשא עליה.

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

המילה "שלום" מופיעה בין מירכאות במקור. כך מבהיר לנו בית המשפט מה הוא חושב על כוונות השלום של הפלסטינים. היתה תקופה שבתקשורת קראו לזה גם "מתקפת המתינות". תיאור השתלשלות העניינים במהלך ההפגנה מטיח שוב את הקשר בין סיבה לתוצאה. למה ההפגנה שבה על עקבותיה כאשר היא מגיעה סמוך אל כוחות הביטחון? האם יש לזה אולי קשר אל כל אותם אמצעים לפיזור ההפגנות -רימוני גז מדמיע, רימוני עשן, אלות וכדורי גומי, שאותם אין מזכירים?

הפרעה לחייל במילוי תפקידו

בהפגנה שהתקיימה נגד הצהרת טראמפ בעניין העברת השגרירות האמריקאית לירושלים השתתף קטין. הדיון בענייני קטינים הוא חסוי וזהותם נותרת על כן חסויה גם כאן. בהפגנה השתתפו כ-50 צעירים. בשלב מסוים החיילים השתמשו באמצעים לפיזור הפגנות. הקטין ברח והסתתר במחסן. החיילים מצאו ועצרו אותו. הוא הובא למעצר בכלא עופר והוגש נגדו כתב אישום. הוא הואשם ביידוי אבנים. וזאת לשון ההאשמה:

"בעצם בריחתו מהחיילים הפריע הנאשם לכוחות הביטחון במילוי תפקידם."

מתוך כתב האישום, 26 בדצמבר, 2017. ההדגש שלנו.

כלומר, תפקיד החיילים הוא להשתמש נגד הנאשם באמצעים לפיזור הפגנות - רימוני גז והלם, אלות וכדורי גומי, כמעשה טבעי והגיוני, חלק מהמציאות, ואילו תפקיד הנאשם לסייע להם לפגוע בו. בבריחתו הוא הפר את החוזה המשתמע מהטקסט של בית המשפט.

התאחדות בלתי מותרת

במסגרת הלוחמה שמנהלת מדינת ישראל נגד הטרור ודרכי מימון מקורותיו הכספיים, הוענקו לממשלה הסמכויות להכריז על ארגונים וגופים שונים כעל "ארגוני טרור", ולשר הביטחון ניתנה הסמכות להכריז על ארגונים וגופים שונים כעל "התאחדות בלתי מותרת". לשר הביטחון הוענקה גם הסמכות להחרים רכוש. מתוך האתר של משרד הביטחון באינטרנט www.mod.gov.il/Defence-and-Security/Fighting_terrorism/Pages/default.aspx

מאהר יאסין מוחמד רדאידה נבחר בשנת 2004 לראשות עיריית עבאדייה, ובמסגרת פעילותו הצליח לגייס תרומות מגורמים בחו"ל לצורך הקמת ספריה בעיר. ב-2009 הוא הואשם והורשע בבית המשפט הצבאי בארבעה סעיפי אישום - ביצוע שירות בהתאחדות בלתי מותרת, נשיאת משרה, חברות ופעילות באותה התאחדות, קרי חמאס. הוא הודה גם בארגון מחנות קיץ ומרכז ללימוד קוראן. התביעה דרשה עונש של 24 חודשי מאסר בעבור חברות ופעילות בלבד, עליהן יש להוסיף נדבך נוסף של ענישה בעבור שאר פרטי האישום.

"הנאשם הורשע בעבירות חמורות שעניינן חיזוק ידי הטרור מבחינה פוליטית, חברתית וכלכלית. מדובר באדם בכיר ורם מעלה בעירו שהשפעתו על הציבור היתה גדולה ואין לדעת לאן הגיעו זרועות התמנון ששלח ארגון

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

החמאס באמצעותו ואילו השלכות יגרמו בעתיד."

מתוך פסק הדין בפרוטוקול, 11 במאי, 2009.

על ידי הגדרת התאחדות כ"בלתי מותרת" כל פעולה אזרחית הופכת לעבירה על החוק. הקהל התמים אינו ער לשרירות הגלומה בכך. כשהנאשם נבחר למשרתו הרמה חמאס עדיין היה חוקי? שנתיים אחר כך, כשישראל התירה לו להתמודד בבחירות, הוא היה מותר? התשובה הפורמלית היא שחמאס הפך התאחדות בלתי מותרת כבר בקיץ 1989. אז למה עכשיו? כי, למה לא? אם יש חוק שיכול לשמש כדי לסלק את האיש הזה מפעילותו למען עמו הכבוש, למה לא להשתמש בו? הוסף על כך את המלים מן השדה הסמנטי המפחיד כל כך את אזרחי ישראל "ידי הטרור", "זרועות התמנון", וכבר ייצר בית המשפט הסכמה גורפת עם אשמתו של הנאשם, ועם הצורך להגן עלינו מפניו. שוב נמצא שמי שמתנגד לאמצעי ההרתעה וההפחדה (טרור?) של הריבון הלא קרוא בשטח מחייתו, הוא-הוא ה"טרוריסט". עובדה - הוא פועל למען התאחדות בלתי מותרת. השאר זה כבר קישוטים לסבר את האוזן הלא אמונה על השפה האורוליאנית הזאת. מעניין במיוחד המשפט "אין לדעת לאן הגיעו זרועות התמנון ששלח החמאס באמצעותו ואילו השלכות יגרמו בעתיד". כלומר, קודם הנאשם נשפט על שב-2004 נבחר במסגרת התאחדות שהוכרזה לא מותרת 15 שנים קודם, ואז הואשם גם במה שאולי יקרה בעתיד (נור' גם "מעצר מנהלי").

ח

חקירת צורך

"בעת הארכת המעצר של ג'מאל עבד אל ג'ליל יוסף אבו סאלם, הסנגור שאל אם העציר נחקר חקירת צורך. השאלה אמנם לא נענתה, אך גם לא נדחתה על ידי החוקר. גם השופט לא התכחש במפורש לשאלה."

מתוך דוח משקיפות מחסום WATCH, מגרש הרוסים, 3 ביולי, 2014.

ב-6 בספטמבר 1999 פרסם בג"ץ את פסק דינו במספר עתירות כנגד מדינת ישראל והשב"כ לאסור על השימוש בשיטות חקירה המהוות התעללות אסורה ואף עינויים. פסק הדין שינה את המצב המשפטי ששרר עד אז בישראל בשאלת סמכויותיו של השב"כ בחקירת חשודים בפעילות טרור. קביעתו המרכזית של בג"ץ היתה, כי אין לשב"כ סמכות חוקית להשתמש באמצעי חקירה פיזיים, החורגים מכללי החקירה "הסבירה וההוגנת", והגורמים סבל לנחקר. למרות זאת, קבע בג"ץ כי חוקרי שב"כ שחרגו מסמכותם והשתמשו בלחץ פיזי, לא יישאו באחריות פלילית אם יסתבר בדיעבד שהדבר נעשה ב"נסיבות המתאימות".

יציאה מן האזור ללא היתר או הפרת הוראה בדבר סגירת שטח

"משטר היתרי התנועה הוא מנגנון סינון, זיהוי והגבלת התנועה של אוכלוסיה אזרחית הגדולה בעולם. מאז הסכמי אוסלו פלסטינים מהשטחים צריכים אישורי כניסה להיכנס לישראל ומשטר היתרי התנועה הוא מערכת

א

אידיאולוגיה אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו

התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

מסורבלת ומפותלת של מסמכים ואישורים שונים שקשים להשגה.

יעל ברדה, הביורוקרטיה של הכיבוש: משטר היתרי התנועה בגדה המערבית, מכון ון ליר, ירושלים, 2012.

תושבות נבי סאלח רנא חמאדה ונרימאן תמימי נעצרו במהלך הפגנה. להלן קטע מפרוטוקול משפטה של חמאדה:

"בנבי סאלח או במקום הסמוך לכך נכנסה הנאשמת לשטח המוכרז כשטח צבאי סגור ובכך הנאשמת הפרה צו בדבר סגירת שטח, כל זאת מבלי שהיה בידה היתר כדין לעשות כן."

פרוטוקול בית המשפט, 1 ביולי, 2013, ההדגשים שלנו.

ומכתב האישום שהוגש נגדה מתברר שלא זאת אף זאת:

"הנאשמת הנ"ל במועד האמור הפריעה לחייל במילוי תפקידו."

ועל כך כבר התעכבנו בסעיף תחת הכותרת [הפריעה לחייל במילוי תפקידו](#)

כל מקום בשטחים הכבושים יכול להפוך בתוך דקות ל"שטח סגור" מכוח החלטה של המפקד הצבאי בשטח. כפועל יוצא מכך, כל מי שנמצא בשטח או חייב לעבור בו ולא יכול היה לדעת ש"ייסגר" הופך באחת לעבריין. כולם בעצם "עבריינים פוטנציאליים". גם השוהים הבלתי חוקיים (שב"חים) מואשמים בהפרת הוראה בדבר סגירת שטח.

מוסא מוחמד גמאל זאיד הואשם ואף הודה בכניסה לישראל שבע שנים לפני מועד המשפט. הוא הודה שמטרת נסיעתו היתה להגיע לרחוץ בים, לראשונה בחייו.

"הנאשם בענייננו מודה כי נכנס לישראל עם תעודת זהות של אחר כשהוא יודע שאין להיכנס לישראל ללא היתר ואת כל זה הוא עושה ולו רק כדי לטבול במימיה של חופי מדינת ישראל. אדם שמזלזל בחוקים ולו רק בשביל לטבול בים ואף לא בשביל לפרנס את עצמו ומשפחתו נתפס כקל דעת אשר ישוב ויחזור על מעשיו בנקל"

מדברי התובע הצבאי, 1 בפברואר 2015

מוסא זאיד הוא שב"ח - שוהה בלתי חוקי. ההגדרה האדנותית הזו שוב מפנה אותנו אל מי שקובע את החוקים - הצבא ומדינת ישראל המכוונת את צעדיו וקובעת למי מותר ללכת ולאן, איפה מותר לו להיות ובאילו שעות ואפילו - של מי הים. קריאה בפרוטוקול מעלה שבעצם הוא מגדיר את השטחים הכבושים כבית סוהר, ואת כולנו כסוהרים.

חאתם רסמי סלימאן אלטרדה מואשם בכך שיצא דרך גדר מערכת הביטחון ונכנס לישראל, ואף מודה בכניסה קודמת משנת 2014.

פסיקת בית המשפט הצבאי לערעורים קובעת כי "במקרים אלו לא ניתן לאיין את המסוכנות הנשקפת מהנאשם. מניע כלכלי אינו מהווה סיבה להפרת החוק ובמקרה שהנאשם עדיין צריך לפרנס אין שום סיבה שלא יעבור את העבירה הזו שוב."

מדברי התובע הצבאי, 1 במרץ, 2015.

יציאה מן האזור ללא היתר היא אחת העילות הנפוצות ביותר לכתבי אישום בבתי המשפט הצבאיים. מעבר למצוקתם של בני אדם המבקשים פרנסה או

א

אידיאולוגיה אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפריעה לחייל במילוי תפקידו התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עבריין פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

ים, השפה מדברת את עצמה בלשון של שלילה ואיסור: "ללא היתר", "הפרה", "סגירה". במקרים לעיל אפשר גם לראות איך אוחזים יפה במקל משני קצותיו -אם היציאה "מהאזור" היא לא לצורך פרנסה כמו במקרה של מוסא זאיד -זוהי קלות דעת והעבריינין בוודאי ישוב לסורו. אם זה כן לצורך פרנסה (כמו חאתם אלטרדה) - על אחת כמה וכמה ישוב לסורו.

כ

כיבוד כוחות הביטחון

במשפטה של נסרין יוסף חסן טבחנא מתואר מצב שבו:

"המשיבה עומדת במחסום בלי האישורים הדרושים באיזה שהוא מסלול לא נכון ונלקחת לבירור אצל חיילת שהיתה במקום. בשלב זה התפתח ויכוח והמשיבה סוטרת לחיילת בפניה. היא נאבקת בחיילת, מתנגדת למעצר, שורטת, מנסה לנשוך את החיילת."

פרוטוקול של בית המשפט, 28 ביולי, 2014.

ועל כך נשא התובע את הנאום הפדגוגי הבא:

"אני מודע לתקופה הרגישה. חברי אמר כי צריך להתחשב מאחר וזו תקופה רגישה לכולם... אני דווקא חושב ההפך. אדם שהוא תושב האזור, דווקא בזמנים כאלה, צריך לשמור על איפוק ולכבד את כוחות הביטחון שכל מעשיהם ומטרתם זה לשמור על הסדר על מנת שהיא תוכל לממש את זכותה להיכנס למקומות שבהם היא רוצה להתפלל."

מתוך דברי התובע הצבאי, 28 ביולי, 2014.

השפה מצהירה על תפיסת המציאות של בית המשפט: המשיבה נסרין מגלמת את פריעת הסדר הנכון. היא בלי האישורים הדרושים, במסלול לא נכון, סוטרת, נאבקת מתנגדת, שורטת. סדר הדברים הנכון הוא לשמור על איפוק ולכבד את כוחות הביטחון. בחסות הסדר הטוב מבטיח כתב האישום הבטחת שווא -תוכל הפלסטינית לממש את זכותה, אבל זה כמובן רק אם היא תפנים מהו הסדר הנכון ואיך לכבד אותו.

מ

מבוקשים

מחמד מוצטפא מחמוד חריוש הואשם ב-22 סעיפי אישום שכולם עוסקים בפעילות נגד הכיבוש -אחזקה וייצור כלי נשק, ירי לעבר מטרות צבאיות ועוד. "החל משנת 2003 ועד שנת 2004. נהג הנאשם לסייע להאני חריוש, באסל אבו סהאב ואשרף דאהר המוכרים לו **כמבוקשים**... כמו כן נהג הנאשם להלין את ראמי טיאח ואסלאם חמאד עבד רבו אל עביד... המוכרים לנאשם **כמבוקשים**" מתוך כתב האישום, 18 בנובמבר, 2013, ההדגשים שלנו.

המילה "מבוקש" היא הפצצה המתקתקת המוצמדת לכל פלסטיני (יחד עם "עבריינין פוטנציאלי"). עם הזמן נעשתה מילה זו זהה בעצם למילה חשוד או

א

אידיאולוגיה אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה הפרות סדר הפרעה לחייל במילוי תפקידו התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים מעצר מנהלי מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עבריינין פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

אשם. כל חייל במחסום יכול לעצור כל אדם בתואנה שהוא "מבוקש" ורשימת העצורים תחת הכותרת "מעצר מבוקשים" נשמעת לצרכני התקשורת הישראלית טבעית וצודקת ומצדיקה אף את הפרקטיקה האלימה של פריצה בלילות לבתים. אם הוא "מבוקש" בטוח שמי ש"מבקש" אותו יודע למה.

מעצר מינהלי

"חיייהם של הפלסטינים תושבי השטחים נשלטים בידי מערך של ארגונים ובהם המשטרה, המינהל האזרחי, משמר הגבול, מתאם הפעולות בשטחים, שירות התעסוקה, המפקדים הצבאיים בשטח, והשב"כ. פעולתה של מערכת זו מושתתת על מנגנונים של זיהוי וסינון בני אדם על בסיס הכרעות סודיות, מדיניות משתנה ואיסוף מודיעין היא מקרה קיצון של מנגנון ניהול אוכלוסין."

יעל ברדה, הביורוקרטיה של הכיבוש, 2012.

חברת המועצה המחוקקת הפלסטינית חאלדה כנעאן מוחמד ג'ראר הואשמה בשורה של עבירות ביטחוניות: חברות ופעילות בחזית העממית, כנציגה ודוברת, משתתפת קולנית בעצרות החזית, בין היתר בקריאה לשחרור מזכ"ל החזית העממית הכלוא בישראל וכן - על קריאתה לחטיפת חיילים ישראלים לצורך מיקוח תמורת אסירים פלסטינים -הואשמה ג'ראר בהסתה. היא גם ביקרה דרך קבע אצל משפחות האסירים.

כשנשפטה למעצר מינהלי, התביעה הצבאית טענה כי רשויות הצבא עוקבות זמן רב אחרי פעילותה של חברת המועצה ג'ראר: "עד לשלב בו הצורך להגן על הציבור מפני פעילותה של המשיבה גבר על כל צורך אחר".

כתב התביעה הצבאית, 28 באפריל, 2015.

על פי אתר "בצלם":

"מעצר מינהלי, מעצם הגדרתו, הוא כליאה של אדם ללא משפט, בטענה שבכוונתו לעבור על החוק בעתיד, מבלי שביצע עדיין עבירה כלשהי. כיוון שמדובר כביכול בצעד מניעתי, הוא אינו מוגבל בזמן. המעצר המינהלי מבוצע ללא הליך משפטי על סמך הוראה של אלוף הפיקוד, ומבוסס על ראיות חסויות שאינן נחשפות בפני העציר. הליך זה פוגע קשות בעציר, הניצב חסר אונים מול טענות שאינן ידועות לו ושאינן לו כל יכולת להפריך, מבלי לדעת מתי יזכה להשתחרר, ללא כתב אישום, משפט או הרשעה."

https://www.btselem.org/hebrew/administrative_detention, 2017

הפרקטיקה של מעצר מינהלי לא הומצאה בישראל. זהו תרגום של מונח משפטי ידוע בחוק הבינלאומי. עם זאת היובש האדמיניסטרטיבי שלו אינו חושף את שרירות הלב ואת האלימות שבה מתייחס בית המשפט לזכות לחרות ולמשפט הוגן. שפתו של בית המשפט שוב מוציאה דברים מהקשרם כדי לסבר את אוזנו של המאזין הלא מיומן בכיבוש. ושוב -שוללים חירותו של אדם על יסוד מה שאולי יקרה כתוצאה מפעילותו מתישהו בעתיד.

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מינהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

מרצונו הטוב והחופשי

כפי שכבר ציינו, נבי סאלח ונעלין נמנים עם הכפרים בגדה המקיימים הפגנות נגד מכשול ההפרדה מדי יום שישי. כדי לדכא את ההפגנות הללו ולאחר את מנהיגיהן משתמש הצבא גם בילדים. אסלאם דאר איוב בן ה-14 מהכפר נבי סאלח נלקח מביתו באישון לילה, בפיז'מה, הוחזק תשע שעות כפות ובעיניים מכוסות ואחר כך נחקר בידי שלושה או ארבעה חוקרי שב"כ. בסיומה של החקירה הוא "הפליל" אנשים רבים מכפרו. בבית המשפט חקר סנגורו כמה מן החוקרים הללו במטרה להראות כי החקירה לא קוימה על פי הוראות חוק הנוער, ולכן איננה חוקית וההודאות שנגבו במהלכה אינן תקפות. החוקרים, כפרו, כמה מוזר, בטענות הללו:

"...כל הדברים [של הנאשם] נאמרו **מרצונו החופשי והטוב**; היתה אווירה טובה: הנחקר אמר את הדברים **מרצונו החופשי**; הוא שיתף פעולה באופן מלא; היתה אווירה נינוחה ולא זכור לי משהו חריג. יחסית החקירה התנהלה בצורה מאד עדינה".

מעדותו של החוקר, 10 במרץ, 2011. ההדגשים שלנו.

גם הממונה על החקירה חזר על דף המסרים:

"האווירה היתה נינוחה, אפילו אני יכול להגדיר את זה כי התייחסו אלינו כאל הבן שלהם, נתנו לו תשומת לב, דאגו כל הזמן לצרכיו, הציעו לו כל הזמן שתייה ואוכל, שוקולדים... הם שאלו שאלות רגילות בשפה המובנת לו, בשפה עדינה, טון דיבור עדין".

מתוך פרוטוקול בית המשפט, 10 במרץ, 2011.

כך מכסים בשמיכה שקרית את אלימות החקירה, את הפרת הזכויות הבסיסיות של הקטין ואת הפיל בחדר - הכיבוש. בעשרות ואולי מאות פרוטוקולים מופיעה תשובת החוקרים לשאלה על התנהלות החקירה ותשובת הנחקר ככה: "החשוד ענה על כל השאלות מרצונו הטוב והחופשי".

הנאשם נאדר אסמעיל ג'בריל אבו זידיה עונה על פי טענתו בעת חקירתו.

"התובעת טלי קרת (בלנק) הגישה לבית המשפט שתי אמרות של הנאשם [הצהרות חתומות בפני שוטר] וחמישה זכ"דים [ריבוי של זכרון דברים] שנרשמים בזמן החקירה, וביקשה מבית המשפט לדחות את טענותיו של האיש בדבר לחץ פסול בחקירה. נאדר אבו זידיה תיאר את העיניים שעבר: קשירת שאב"ח (משכיבים אדם על גבו על כסא נמוך, וקושרים את ידיו לרגליים הקדמיות של הכסא ואת רגליו לרגליים האחוריות של הכסא, וככה משאירים אותו לזמן רב); מכות, סטירות, יריקות על הצילום של אחיו המת, דיבורים מגונים על אמו, מניעת שינה, זרקו אותו לרצפה, וכיסו את עיניו לתקופה ארוכה. זהו עוד זוטות כמו טלטול השולחן, איומים וקללות".

מתוך דוח משקיפות, 4 בפברואר, 2009.

השופטים הקשיבו בנחת לרשימה המזויעה הזו וגם לדבריה של התובעת שאמרה שכל הדברים הללו הם פרי דמיונו הפורה של החשוד. לא סתם היא אמרה את הדברים האלה, אלא משום שחוקרי השב"כ שחקרו את הנאשם

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו

התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עבריין פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

ולדבריו ביצעו את הדברים הללו, נקראו להעיד והעידו:

"בצורה אמינה וברורה גם בחקירה הראשית וגם בנגדית הם לא השאירו צל של ספק לענין, כך שעל הנאשם לא הופעל שום לחץ פסול, והודאתו נתקבלה **מרצונו החופשי**, כאשר כעת אין אלא להניח שהנאשם מנסה למלט את עצמו מאי מתן הדין בכל דרך שהוא רק יכול, ואם דרך זו כוללת טענות שקריות נגד חוקריו אז כן יהיה".

מתוך פרוטוקול הדיון, 4 בפברואר, 2009. הדגש שלנו.

אפילו אם נניח שהחוקרים, שנגדם נטענו טענות הנאשם, יכולים להעיד אמת על עצמם ואין צורך בשום דבר הוכחה לבד ממילתם. אפילו אם נניח, שמה שבעיניהם אינו "פסול" כי בג"צ התיר להם להשתמש ב"מידה מתונה של לחץ פיזי", ב"נסיבות המתאימות", הוא באמת לא פסול. אפילו אם נניח, שהערבים הם עם רב-דמיון (מזרח תיכוני/לבנטיני), כלומר - שקרנים מועדים. אפילו אם נניח את כל אלה, אנו מוכרחות לציין: הפלסטיני הוא שקרן מועד עד לרגע שבו הוא מפליל אחרים או מעיד כ"מדובב" נגד אחיו הפלסטינים. אז, פתאום, כל מילה שלו חקוקה בסלע, ודי בה כדי להכריע את דינו של ה"מופלל". עוד נציין: עדויות על עינויים נאספו על ידי הוועד נגד עינויים בכמות כזאת שיש מקום לסבור שזהו נוהל קבוע. עדאלה כתב על הטעם לפגם שבפסוק הגורף ממנו נהנים חוקרי שב"כ מהחיוב לתעד חקירות. ואחרון, אנחנו רואות איך הם נראים כשהם מגיעים לבית המשפט. ואתם -תבחרו כמה "רצון חופשי" יש בעיניכם לנאשם פלסטיני במרתפי השב"כ.

ס סכסוך

סכסוך היא אולי המילה הפופולרית ביותר בדיונים, כתבות, מאמרים, ועידות שרי חוץ ומחקרים הדנים במצב הבלתי אפשרי באזורנו, והיא גם המילה המתעתעת ביותר כי היא בדרך כלל מעוותת, והדוגמה הקטנה של רועה צאן מטוואני, סלימאן סאלם עיסא עדרה תוכיח.

"מר עדרה הואשם בתקיפת גדליה, רכז הביטחון של האזור, בפריצה לג'יפ שלו ובשבירת משקפיו. סלימאן עדרה אמר שהוא הותקף, נפצע ונזקק לטיפול רפואי. כל אלה קרו על רקע מה שנקרא "**סכסוך** קרקעות" הכולל תקיפות מצד מתנחלים, גניבת עדרים, עקירת עצים, הזזת גדרות, סגירות שטח, המוזכרות לעיל, ועוד".

מתוך דוח משקיפות, 7 ביוני, 2010

מתוך חקירתו של סלימאן עדרה על ידי התובעת (הדגש שלנו):

"התובעת: אתה מכיר את גדליה?

סלימאן עדרה: כן. יותר משנתיים.

התובעת: אתה יודע שהוא איש ביטחון?

סלימאן עדרה: זה מה ששמעתי.

התובעת: אמרת שהוא לוקח לכם מהצאן והתנהגותו היא חלק מתופעה רחבה יותר של המתנחלים.

סלימאן עדרה: מי שעושה את זה הם יותר אנשים מחוות מעון שגרים

א

אידיאולוגיה אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו

התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

בקרוואנים.

**התובעת: גדליה הוא חלק מכל התופעות המכוערות האלה?
סלימאן עדרה: כן. אמרתי שהוא משתתף.**

התובעת: היתה ביניכם מריבה בעבר? האם היה סכסוך כלשהו?"

ביסוד המילה "סכסוך" נמצאת הנחה כאילו מדובר ביחסים סימטריים בין סלימאן עדרה לבין איש הביטחון. ממילא היא גם הופכת את סלימאן עדרה לצד שווה ל"סכסוך". זהו עיוות כל כך גדול של מציאות חיי הדיכוי הצבאי והפוליטי שהם מנת חלקו של עדרה עד שכל מי שער להם עומד נדהם מולו. נכון, שמי שאינו ער להם יכול ליפול בפח ולחשוב שכמו כל "סכסוך" גם לזה שעליו מדברת התובעת יש שני צדדים. זאת הסיבה שמילה זאת משמשת בהתנהלות בבית המשפט הצבאי. היא חלק ממראית העין של הליך הוגן נגד בעל זכות עמידה בבית משפט, ש"סכסוכו" עם הכיבוש יכול לבוא שם לידי פתרון. ולא היא.

האם תיתכן סימטריה כזאת בין איש הביטחון החמוש מגן על המתנחלים, המגרשים את הרועים, גונבים את העדרים, מרעילים את השדות והורסים את בורות המים ומצוידים במפות, נשק, וצבא ובתי משפט צבאיים, לבין עדרה הרועה מטוואני שהוא אחד מקורבנותיהם. כמו בשימוש הנואל במונח "ניהול הסכסוך", צד אחד מנהל והצד האחר מנוהל, לכן זה אינו "סכסוך". יש למצב הזה שם אחר, אבל הוא לא חלק מהנרטיב הרשמי, בטח לא בבית המשפט הזה.

ע

עברייני פוטנציאלי

פריד מואפק פריד צעאבנה הודה בשני אישומים של הפרת הוראה בדבר סגירת שטח.

"הנאשם הודה היום כי בתחילת שנת 2011, ב-3 הזדמנויות שונות, הוא יצא דרך מחסום א-זעים ונכנס לישראל וכן כי ביום מעצרו 21.6.11 כך עשה כשהוא קופץ דרך גדר המערכת. ...כב' השופט חניאל ציין שרמת הענישה שנפסקה באותו עניין... עלולה לעודד עבריינים מסוגם של המשיבים לחטוא ולבצע שוב את אותה העבירה... צוין כי גיל צעיר, היעדר הרשעות קודמות אינם נתונים חריגים בנוף העבריינות של כניסה לישראל שלא כחוק וכי מאסר בפועל לתקופה של חודש איננו מרתיע עבריינים פוטנציאליים".
מתוך גזר הדין, 10 באוגוסט, 2011. הדגש שלנו.

כל פלסטיני בשטחים הכבושים הוא עברייני פוטנציאלי והדבר פותח אפשרויות בלתי מוגבלות בפני מערכת השיפוט הצבאי. כך, למשל, בכתבי אישום וגם בפסקי דין רבים, בית המשפט נוטל לעצמו אחריות על העתיד: גם אבו רחמה נאשם בכך שהוא "מחטיא פוטנציאלית ציבור הנוח להשפעה" שלא יכנסו חלילה לבית הסוהר! (עיין להלן תחת הערך "שיקום").

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

ק

קבלת דבר במרמה (שוחד/טובות הנאה וגם שימוש בתיעוד מזויף)

הביטויים האלה - מרמה, שוחד, זיוף מעוררים התנגדות מוסרית אצל אזרח שומר חוק, שאינו זוכר שמי שאין מתירים לו חיי אנוש מעל האדמה חופר מנהרות מתחת לאדמה. כשאין לו מנוס הוא נוקט כל מיני אמצעים כדי לשרוד. מרמה, שוחד וזיוף הובאו הנה מאזור לשוני לא רלוונטי.

"חאלד אל אערג' הגן על לקוחו דאוד סבאתין שהיה היד השלישית בשרשרת שמרחה דבק על אצבעותיה במהלך העברת כספי שוחד לבכיר המינהל האזרחי מפלסטינים המבקשים אישור כניסה לישראל. איש המינהל האזרחי ר', שהיה אחראי על מתן היתרי כניסה לישראל, פנה אל איש עסקים בשם מחמוד סבאתין והציע שיפנה לאנשים ויציע להם לקנות בכסף אישור כניסה לישראל, והוא, קצין המינהל האזרחי, ינפיק את האישורים.

מחמוד סבאתין פנה אל זיאד עבד מחמוד סבאתין עם ההצעה, וגם הסביר את היתרונות הכלכליים העשויים לצמוח לשניהם, ושהוא ישמור לעצמו כל סכום מעל 4000 ₪ אשר יגבה מן המבקשים.

הנאשם העביר שמות עם מספרי ת"ז למחמוד סבאתין וזה כנראה העביר את השמות אל איש המינהל האזרחי ר' אשר קיבל 4000 ₪ עבור כל אישור. בסך הכול, לפי חישוב זהיר, הוא זיכה את חשבון הבנק שלו בסך 200.000 ₪. עכשיו, משנחשפה העבירה, יועמדו האנשים שקנו את האישורים הללו למשפט על **קבלת דבר במרמה**, סיוע להפרת הוראה בדבר סגירת שטח ויציאה מן האזור ללא היתר."

מתוך דוח המשקיפות, 28 בינואר, 2015.

על זה אומרים: לאו עכברא גנב אלא חורא גנב, שפירושו שהבעיה היא המצב שמאפשר את הגניבה. אי אפשר להאשים את הפלסטינים שקנו את האישורים הללו בקבלת דבר במרמה. הם לא רימו אף אחד וגם לא רומו. הם נוצלו וניצלו אחרים בגלל עוניים, חולשתם ופלסטיניותם. כל המעורבים בה ידעו מה מהות העסקה. אין ספק שגם בית המשפט יודע. אבל מה יגיד? אז הוא תרגם את הדברים לשפה שגם אוזנו של היכל הצדק הזה תוכל לספוג, כלומר -בלתי רלוונטית וחסרת הקשר.

"שני קצינים במינהל האזרחי -רב סרן ע' ששימש כסגן מפקד מנהלת התיאום והקישור באזור חברון והיה ממונה על מתן אישורי מעבר לסוחרים באזור וקצין נוסף מאותה יחידה, סגן אזולאי -נעצרו במסגרת חקירה שמנהלות מצ"ח ומשטרת מחוז שומרון ויהודה. השניים חשודים בקבלת טובות הנאה מכמה אנשי עסקים פלסטינים באזור חברון תמורת הנפקת אישורי מעבר בהיקף גדול. אנשי העסקים הפלשתינאים הפכו ל"סוחרים אישורים" ומכרו את האישורים לתושבים. ...במשטרה טוענים כי הסוחרים הכחישו בחקירתם שנתנו שוחד לקצינים בתמורה ל"זירוז" קבלת האישורים וטענו כי מדובר בהנפקת האישורים על סמך "היכרות ויחסים אישיים" ולא תמורת שוחד... אך למרות זאת בידי המשטרה שתי עדויות של סוחרים על פיהן נתנו שוחד של 2000 ₪ לקצינים... נגד שניים מהפלשתינאים יוגשו כתבי אישום...בגין מתן שוחד."

הארץ, 23 באוגוסט, 2011.

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה
הפרות סדר
הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים
מעצר מנהלי
מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה
קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

יש להעיר פה לתועלת הקוראים הבקיאים פחות שהשותפים לעסקת השוחד והניצול הזו נשפטו על פי שתי מערכות משפט שונות, על פי מפתח לאומי-באחת הסוחרים הפלסטינים ובאחרת קציני המנהל האזרחי.

קושי ראייתי

טארק אבו מאריה הואשם ביידוי אבנים (עוד תבנית אישום חביבה על בית המשפט הצבאי), אך לא לגמרי ברור אם הוא היה מיידה האבנים.

"הנאשם הורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בכך שבשליש הראשון של שנת 2017 בשתי הזדמנויות שונות, במהלך הפרות סדר יידה אבנים לעבר מגדל שמירה ממרחק של כ-40 מ'... הצדדים נימקו את ההסדר בעברו המכביד של הנאשם... עוד צוין בפני כי נשקל **קושי ראייתי** מסוים שעניינו בזיהוי הנאשם"

מתוך פרוטוקול בית המשפט, 18 בדצמבר, 2017. הדגש שלנו.

קושי ראייתי הולך בדרך כלל יד ביד עם "עסקת טיעון", והתנאי הראשון לקיומה של עסקת הטיעון הוא הודאה באשמה. עסקת הטיעון מתאפשרת משום שבית המשפט מחזיק במשאב חשוב ביותר - הזמן. אם העציר מתעקש על חפותו יכול בית המשפט למשוך את הדיונים לפעמים למשך שנה ושנתיים ובמקרים רבים העציר אינו יכול לעמוד בזה וגם לעורך הדין זה לא כדאי. בניגוד לכתבי האישום בבתי המשפט הצבאיים, המנוסחים בלשון קשה ונחרצת: הפרת הוראה, הסתה, סכנה, איום, הרשעה וכו', פסקי הדין שבעקבות עסקת טיעון מדברים באנדרסטייטמנט רך על "קושי ראייתי מסוים" - אולי זה הוא ואולי בכלל לא. העניין הוא שבבית המשפט הצבאי זה לא ממש משנה, כלומר - קושי ראייתי אינו מכשול בפני הרשעה ולא מונע את הקנס או אפילו המאסר שבעקבותיה.

מקרה דומה אירע במשפטו של מחמד אשעל, שהודה והורשע בעסקת טיעון בחבלה שגרם עם אחרים למתקן צה"ל.

"הנאשמים הורשעו על פי הודאתם במסגרת הסדר טיעון בכך שגרמו חבלה למתקן צה"ל, רשת הביטחון אותה חתכו באמצעות מספרי ברזל וגרמו נזק בשווי של כ-7,700 ₪. יצוין כי תיק זה החל להתנהל בפני תוך שמיעת הראיות כאשר במהלכה ובעקבות התווספות של **חומר ראייתי אשר עורר קשיים** בהוכחת עובדות כתב האישום באו הצדדים לכלל הסכמה כוללת הן לעניין כתב האישום והן לעניין העונש".

מתוך פרוטוקול בית המשפט, 24 ביוני, 2015. ההדגשים שלנו.

הפרוטוקול אינו מגלה אילו עובדות עוררו קשיים: הנזק, רשת הביטחון, המספרים, זהות הנאשמים אולי?

אבל שני הצדדים יודעים שהכוח והזמן נמצאים בידי השופט ועל כן נחתמות עסקאות טיעון והנאשמים מודים בעבירות שבית המשפט לא מוכיח שהם אשמים בהן ולמרות שבית המשפט מודה שלא היה מצליח להוכיח את אשמתם גם אילו חשב שיש טעם לטרוח. כמה אלגנטי - גם אי אפשר להוכיח וגם הנאשמים מודים ומורשעים על פי הודאותיהם.

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה
הפרות סדר
הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים
מעצר מנהלי
מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה
קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

במשפטו של מחמד חריוש בעוון ירי כלשהו אל עבר מטרה כלשהי בתאריך כלשהו במקום לא מוגדר, **הקושי הראייתי** בולט במיוחד, ובכל זאת הוא הורשע, כמובן, על פי הודאתו, כמובן. אחרת לא היו עושים אתו עסקת טיעון.

"הנאשם הנ"ל ירה בכל כלי ירייה על כל אדם או על כל קבוצה של בני אדם או לכל מקום שבני אדם עשויים להימצא בו."
מתוך כתב האישום, 18 בנובמבר, 2013. ההדגשים שלנו.

ועוד:

"הנאשם הנ"ל בא במגע, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת עם אדם שיש יסוד סביר להניח שהוא פועל למען האויב, בין בשירות האויב ובין באופן אחר... במועד שאינו בידיעת התביעה במדויק"
מתוך כתב האישום, 18 בנובמבר, 2013. ההדגשים שלנו.

במקרה הזה הגדילה התביעה לעשות - היא ניסחה האשמה גורפת מבלי לתת ולו עובדה מוצקה אחת - אין תאריך, אין הגדרת כלי הנשק, אין מיקום, אין שמות, אין תיאור נזק אפילו. היו לה כנראה לא מעט קשיים ראייתיים. אבל "קושי ראיתי" הוא בדיוק הניסוח הנקוט בידי בית המשפט כדי לא לזכות נאשם גם אם אין כל הוכחה לאשמתו, כי הוא יודה כדי לזכות בעסקת טיעון.

ש

שיקום

עבדאללה אבו רחמה הוא ממנהיגי המאבק העממי בבילעין. בטיעונים לעונשו קובע מי שתובע אותו, שהאיש אינו בר-שיקום, בין היתר כי הוא מונע מתוך אידיאולוגיה (ראה לעיל):

שיקולי ההרתעה והגמול משתמעים ביתר שאת ואין מקום לשקול **שיקולי שיקום**... נראה כי עומד בפנינו אדם המונע באידיאולוגיה בלתי מתפשרת המעמידה בספק את האפשרות כי יזנח את דרכיו **וישתקם**...

מתברר כי מושג השיקום עבר התאמה, כוונון, הטמעה לצורכי מערכת השיפוט הצבאי, ומשמעותו מעתה היא "יזנח את ההפגנות, ישמח בחלקו ויחדל להתנגד לכיבוש".

ת

תקיפת חייל (פגיעה בחייל)

לביתה של סאוסן מחמוד חוסיין חמאמדה, בדרום הר חברון, הגיעו חיילים, אנשי המינהל האזרחי ושוטרי מג"ב כדי להרוס אותו "על בסיס הכרעות סודיות". בניית בית, כל בית, זקוקה לאישורו של אחד מגופים אלה או כולם. רוב הבקשות לאישורי בנייה נדחים ועל כן רוב הבתים נבנים בלא אישור. כך

א

אידיאולוגיה אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה

הפרות סדר

הפרעה לחייל במילוי תפקידו התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים

מעצר מנהלי

מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עבריין פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה

קושי ראיתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

גם ביתה של סאוסן חמאמדה.

"סאוסן הורשעה על פי הודאתה בכך שביום 24.11.11 בעת שהגיעו כוחות הביטחון ואנשי המינהל האזרחי לפנות בית שנבנה באופן בלתי חוקי, הכתה שוטר מג"ב באמצעות סלע. הנאשמת נעצרה בעקבות האירוע והיתה עצורה 8 ימים עד ששחררה מן המעצר... לאחר מכן הגיעה אמל [חברתה אמל ג'מאל מוסא חמאמדה] לכיוון קבוצת אנשי המג"ב ולאחר דין ודברים השליכה מים לעבר חייל מג"ב."

מתוך כתב האישום, 19 בדצמבר, 2011.

אישום בתקיפת חייל הוא בדרך כלל כיסוי וטיוח של מכות, פגיעות והתעללות בפלסטינים מצד כוחות הביטחון. מכל מקום, מתקיימת הלימה מופלאה בין אישומים כאלה לבין המצב שבו מגיעים הפלסטינים הנאשמים לבית המשפט - מבית חולים ו/או עם סימני פציעות וחבלות. שוב פועל כאן גם עיקרון האיזון הקדוש, שכל כך קל באמצעותו לסבר את אוזנו של המאזין כדי שלא יעלה את השאלה המתבקשת מאליה - האשה הזאת תקפה את כוחות הביטחון או שהם איימו על ביתה והיא הגנה עליו? למה, בעצם, זה כל כך ברור שעליה להניח להם, בפאסיביות, להרוס את ביתה ה"לא חוקי" על פי חוק שאינו שלה, ועוד על יסוד "הכרעות סודיות"? ושאלת השאלות - מי תקף את מי? אם נציב את סאוסן כנגד החיילים, אנשי המינהל האזרחי ושוטרי מג"ב שבאו להרוס את ביתה - מי תקף את מי?

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסתה
הפרות סדר
הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים
מעצר מנהלי
מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עבריין פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה
קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל

הערת סיום

אתר מחסוםWatch פתוח לעיון הציבור (<https://machsomwatch.org>).
הציבור יותר ממוזמן להיכנס אליו. בחלק המוקדש לדוחות מבתי המשפט
הצבאיים יש די מרגליות לכול.

בתמיכת הקרן החדשה לישראל

א

אידיאולוגיה
אלימות

ב

ביטחון האזור

ג

גדר

ד

דוח סודי

ה

הסטה
הפרות סדר
הפרעה לחייל במילוי תפקידו
התאחדות בלתי מותרת

ח

חקירת צורך

י

יציאה מן האזור ללא היתר

כ

כוחות הביטחון

מ

מבוקשים
מעצר מנהלי
מרצונו הטוב והחופשי

ס

סכסוך

ע

עברייני פוטנציאלי

ק

קבלת דבר במרמה
קושי ראייתי

ש

שיקום

ת

תקיפת חייל